الحديد سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة الحديد — އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٢٩)

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١﴾ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ
﴿٢﴾ هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْءَاخِرُ وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾ هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ
عَلَى ٱلْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

ތަރުޖަމާ

سَبَّحَ لِلَّهِ = الله އަށް تَسْبِيحَ ކިޔައެވެ. مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ = އުޑުތަކާއި ބިމުގައިވާ ތަކެއްޗާއި وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ = އަދި އެކަލާނގެއީ ގަދަފަދަވަންތަކަމުގެ ވެރިވެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. ٱلْحَكِيمُ ﴿١﴾ = حِكْمَة ވަންތަކަމުގެ ވެރިވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. لَهُۥ = އެކަލާނގެއަށް خَاصَّ ވެގެންވެއެވެ. مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ = އުޑުތަކާއި ބިމުގައިވާތަކެއްޗާއި يُحْىِۦ وَيُمِيتُ = އެކަލާނގެ ތަކެތި ދިރުއްވާ މަރުއްވަވައެވެ. وَهُوَ = އަދި އެކަލާނގެ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ = ކޮންމެ ކަމެއްގެ މައްޗަށް قَدِيرٌ ﴿٢﴾ = ކުޅަދުންވަންތަވެ ވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެ ކަމުގައިވެއެވެ. هُوَ ٱلْأَوَّلُ = އެކަލާނގެއީ އެންމެ ފުރަތަމައެވެ. އެކަލާނގެއަށްވުރެ ކުރިން އެއްޗެއްވެސް ނުވެއެވެ. وَٱلْءَاخِرُ = އަދި އެކަލާނގެއީ އެންމެ ފަހެވެ. އެކަލާނގެއަށްފަހު ފަހުން އެއްޗެއްވެސް ނުވާނެއެވެ. وَٱلظَّٰهِرُ = އަދި އެއީ ހުރިހާ އެއްޗެއްގެމަތީ ވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. (ނުވަތަ ދަލީލުތަކުގެ حُجَّة ތަކުން އެކަލާނގެ ވޮޑިގެންވާކަން ފާޅުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. وَٱلْبَاطِنُ = އަދި އެއީ އެންމެ އަޑީގައިވާ ތަކެތިވެސް ދަންނަވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. وَهُوَ = އަދި އެއީ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾ = ހުރިހާ އެއްޗެއް ދަންނަވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. هُوَ ٱلَّذِى = ހަމަ އެކަލާނގެއެވެ. خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ = އުޑުތަކާއި ބިންހެއްދެވީ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ = ހަ ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ = ދެން އެކަލާނގެ ٱسْتَوَىٰ ވެވޮޑިގެންވިއެވެ. عَلَى ٱلْعَرْشِ = عَرْش އަށް يَعْلَمُ = އެކަލާނގެ ދަންނަވޮޑިގެންވެއެވެ. مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ = ބިމުގެ ތެރެއަށް ވަންނަ ތަކެއްޗާއި وَمَا تَخْرُجُ مِنْهَا = އަދި އެތަނުން ނުކުންނަ ތަކެއްޗާއި وَمَا يَنزِلُ = އަދި ފައިބާ

ތަކެއްޗާއި مِنَ ٱلسَّمَآءِ = އުޑުން وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا = އަދި އުޑަށް އަރައިގަންނަ ތަކެއްޗާއި وَهُوَ مَعَكُمْ އަދި އެކަލާނގެ (ދެނެވޮޑިގެންވުމާއި ޢިލްމުވަންތަކަމުން) ވަނީ ކަލޭމެންނާއި އެކުގައެވެ. أَيْنَ مَا كُنتُمْ = ކަލޭމެންވީ ކޮންމެ ތަނެއްގައި وَٱللَّهُ = އަދި الله تعالى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾ = ކަލޭމެން ކުރާހާކަމަކަން ބައްލަވާ ވޮޑިގެންވެއެވެ.

إجْمَالِي މާނަ

(١) އުޑުތަކާއި ބިމުގައި ވާހާތަކެއްޗި الله އަށް تَسْبِيْحَ ކިޔައެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ގަދަފަދަވަންތަ ވޮޑިގެންވާ އަދި حِكْمَة ވަންތަ ވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

(٢) އުޑުތަކާއި ބިމުގައިވާހާތަކެއްޗި އެކަލާނގެއަށް خَاصَّ ވެގެންވެއެވެ. އެކަލާނގެ ތަކެތި ދިރުއްވާ މަރުއްވައެވެ. އަދި ކޮންމެ ކަމެއްގެ މައްޗަށް އެކަލާނގެ ކުދުރަތްވަންތަވެ ވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެ ކަމުގައިވެއެވެ.

(٣) އެކަލާނގެއީ އެންމެ ފުރަތަމައެވެ. އެކަލާނގެއަށްވުރެ ކުރިން އެއްޗެއްވެސް ނުވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ އެންމެ ފަހެވެ. އެކަލާނގެއަށްފަހު އެއްޗެއްވެސް ނުވާނެއެވެ. އަދި އެއީ ހުރިހާ އެއްޗެއްގެމަތީ ވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. (ނުވަތަ ދަލީލުތަކާއި حُجَّة ތަކުން އެކަލާނގެ ވޮޑިގެންވާކަން ފާޅުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. އަދި އެއީ އެންމެ އަޑީގައިވާހާތަކެއްޗެއް ދަންނަވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. އަދި އެއީ ހުރިހާ އެއްޗެއް ދަންނަވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

(٤) ހަދުވަހުގެތެރޭގައި އުޑުތަކާއި ބިންހެއްދެވީ ހަމައެކަލާނގެއެވެ. ދެންއެކަލާނގެ عَرْش އަށް ٱسْتَوَىٰ ވެވޮޑިގެންނެވިއެވެ. އެކަލާނގެ ދަންނަވޮޑިގެންވެއެވެ. ބިމުގެތެރެއަށް ވަންނަތަކެއްޗާއި އަދި އެތަނުން ނުކުންނަ ތަކެއްޗާއި އަދި އުޑުން ފައިބާ ތަކެއްޗާއި އަދި އުޑަށް އަރައިގަންނަ ތަކެއްޗާއި މިހުރިހާތަކެތި އެކަލާނގެ ދަންނަވޮޑިގެންވެއެވެ އަދި އެކަ ލާނގެ (ދެނެވޮޑިގެންވުމާއި ޢިލްމުވަންތަކަމުން) ވަނީ ކަލޭމެން ކޮންމެ ތަނެއްގައި ކަލޭމެންނާއި އެކުގައެވެ. އަދި الله ކަލޭމެން ކުރާހާކަމަކަން الله ބައްލަވާ ވޮޑިގެންވެއެވެ.

لَّهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ ﴿٥﴾ يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِى ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِى ٱلَّيْلِ ۚ وَهُوَ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ
﴿٦﴾ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَأَنفِقُوا۟ مِمَّا جَعَلَكُم مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ۖ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَأَنفَقُوا۟ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ وَمَا لَكُمْ لَا
تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ ۙ وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَٰقَكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ هُوَ ٱلَّذِى يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِۦٓ ءَايَٰتٍۭ
بَيِّنَٰتٍ لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾

މުފުރަދާތު

لَّهُۥ = އެކަލާނގެއަށް خَاصَّ ވެގެންވެއެވެ. مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ = އުޑުތަކާއިބިމުގެ މުޅި މިލްކު وَإِلَى ٱللَّهِ
= އަދި ހަމަ اللهގެ حَضْرَةُ އަށެވެ. تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ ﴿٥﴾ = ކަންތައްތައް އެނބުރި އައްނުވަނީ يُولِجُ ٱلَّيْلَ =
އެކަލާނގެ ރޭގަނޑު ވައްދަވައެވެ. فِى ٱلنَّهَارِ = ދުވާލުގެ ތެރެއަށް وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ = އަދި ދުވާލު ވައްދަވައެވެ. فِى
ٱلَّيْلِ ۚ = ރޭގަނޑުގެ ތެރެއަށް وَهُوَ عَلِيمٌۢ = އަދި އެކަލާނގެއަކީ ދެނެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٦﴾
= ހިތްތަކުގެ އެތެރޭގައި ވާހަކަތައިވެސް ءَامِنُوا۟ = ކަލޭމެން އީމާންވާށެވެ. بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ = الله އަށާއި
އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް وَأَنفِقُوا۟ = އަދި ކަލޭމެން ހޭދަކުރާށެވެ. مِمَّا جَعَلَكُم = ކަލޭމެން ހަދާ އެކަލާނގެ
ހައްދަވާފައިވާ ތަކެތިން مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ = އެތަކެތީގައި ކަލޭމެން تَصَرُّف ކުރުމަށް خَلِيْفَة ވެރި ކުރައްވާފައިވާ ۖ فَٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ = ފަހެ އީމާން ވެއްޖެމީހުން مِنكُمْ = ކަލޭމެންގެތެރެއިން وَأَنفَقُوا۟ = އަދި ހޭދަކުރި (الله
އަށްޓަކައި ޚަރަދުކުރި) ހަމަ... لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ = އެމީހުންނަށް ހުރި ބޮޑު ޘަވާބެއް ވެއެވެ. وَمَا لَكُمْ = އަދި
ކަލޭމެން ޔަގީން ނުކުރަނީ ކީއްވެ.؟ لَا تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ = ކަލޭމެން الله އަށް އީމާން ނުވާނީ ۙ
وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ = އަދި ރަސޫލާ ކަލޭމެންނަށް ގޮވައިލައްވަމުންދަނިކޮށެވެ. لِتُؤْمِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ = ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ رَبُّ
އަށް އީމާންވުމަށް وَقَدْ أَخَذَ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެކަލާނގެ ހިފެއްވިއެވެ. مِيثَٰقَكُمْ = ކަލޭމެންގެ عَهْدُ
ކަށަވަރު إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ = ކަލޭމެންނަކީ މުއުމިނުން ކަމުގައި ވާނަމަ هُوَ ٱلَّذِى = ހަމަ އެކަލާނގެއެވެ.
يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِۦٓ = އެކަލާނގެ އަޅާގެމައްޗަށް ބާވައިލައްވަނީ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ = ބަޔާންވެގެންވާ އާޔަތްތައް
لِّيُخْرِجَكُم = އެކަލާނގެ ކަލޭމެން ނެރުއްވުމަށްޓަކައި مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ = އަނދިރިކަންތަކުން إِلَى ٱلنُّورِ =
އަލިކަމަށް ۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ بِكُمْ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالى ކަލޭމެންނާމެދު لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾ = ނާޒުކު
އޯގާތެރި އަދި رَحْمَة ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެކަން ކަށަވަރެވެ.

إجْمَالِي މާނަ

(٥) އުޑުތަކާބިމުގެ މުޅި މިލްކު خاصَّ ވެގެން ވަނީ އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެންމެހައި ކަންތައްތައް އެނބުރި އައުންވާނީ ހަމަ الله ގެ حَضْرَةُ އަށެވެ.

(٦) އެކަލާނގެ ދުވާލުގެ ތެރެއަށް ރޭގަނޑު ވައްދަވައެވެ. އަދި ރޭގަނޑުގެ ތެރެއަށް ދުވާލު ވައްދަވައެވެ. އަދި އެކަލާނގެއީ ހިތްތަކުގެ އެތެރޭގައި ވާހާ ތަކެތިވެސް ދަންނަވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. (ضَمِيْرُ ތަކުގައި ވަންހަނާވެފައިވާ އެންމެހައި ތަކެތިވެސް އެކަލާނގެ ދަންނަވޮޑިގެންވެއެވެ.)

(٧) ކަލޭމެން الله އަށާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް އީމާންވާށެވެ. އަދި ކަލޭމެން ނަން އެކަލާނގެ ދެއްވާފައިވާ އެއްޗެހިތަކުގައި ކަލޭމެން تَصَرُّفُ ކުރުމަށް خَلِيْفَة ވެރި ކުރުއްވާފައިވާ އެ ތަކެތިން ކަލޭމެން ހޭދަކުރާށެވެ. ކަލޭމެންގެތެރެއިން އީމާން ވެ އަދި ހޭދަކުރި (الله އަށްޓަކައިފައިސާ) ހަމަކަށަވަރުން މީހުންނަށް ހުރީ ބޮޑުވެގެންވާ ދަރުމައެވެ.

(٨) އަދި ކަލޭމެން الله އަށް އީމާން ނުވާނީ ކީއްވެގެން ހެއްޔެވެ.؟ ރަސޫލާ ކަލޭމެންނަށް ގޮވައިލައްވަނީހެއްޔެވެ؟ އަދި ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ رَبُّ އަށް އީމާންވުމަށް ރަސޫލާ ކަލޭމެންނަށް ގޮވައިލައްވަނީއެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެކަލާނގެ ވަނީ ކަލޭމެންގެ عَهْدُ ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ. ކަލޭމެންނަކީ މުއުމިނުން ކަމުގައި ވާނަމަ(އެކަމަށް ސާބިތުވުން ހުއްޓެވެ.)

(٩) ބަޔާންވެގެންވާ އާޔަތްތައް އެކަލާނގެ އަޅުކަލޭގެފާނަށް ބާވައިލައްވަނީ ހަމަ އެކަލާނގެއެވެ. އެއީ (ޤުރުއާނާއި ސިޔާރަތުގެ) އަނދިރިތަކުގެތެރެއިން އެކަލާނގެ ކަލޭމެން ނެރުއްވުމަށްޓަކައި އާއި އަދި (އީމާންކަމާއި އިލްމުގެ) އަލިކަމުގެ ތެރެއަށް ކަލޭމެން ވައްދުވުމަށެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى އީ ކަލޭމެންނާމެދު ނުހަނު އޯގާވަންތަ އަދި رَحْمَة ފުޅުވެސް ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެކަން ކަށަވަރެވެ.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَٰثُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِى مِنكُم مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ ٱلْفَتْحِ وَقَٰتَلَ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ
أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ ٱلَّذِينَ أَنفَقُوا۟ مِنۢ بَعْدُ وَقَٰتَلُوا۟ ۚ وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾ مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ
قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥ وَلَهُۥٓ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾ يَوْمَ تَرَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَٰنِهِم بُشْرَىٰكُمُ
ٱلْيَوْمَ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

މުފްރަދާ

وَمَا لَكُمْ = އަދި ކަލޭމެން ޚަރަދުނުކުރަނީ ކީއްވެ.؟ ކޮންކަމަކާހެއްޔެވެ.؟ أَلَّا تُنفِقُوا = ކަލޭމެން
ޚަރަދުނުކުރުމާއި فِي سَبِيلِ اللَّهِ = ﷲ ގެމަގުގައި وَلِلَّهِ = އަދި ﷲ އަށް މިލްކުވާ خاصّ ވެގެންވެއެވެ.
مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ = އުޑުތަކާއި ބިމުގެ ވާރުތަ ۚ لَا يَسْتَوِي مِنكُمْ = ކަލޭމެންގެ ތެރެއިން
ހަމަހަމަވެގެން ނުވެއެވެ. مَنْ أَنفَقَ = ޚަރަދުކުރިމީހުން مِن قَبْلِ الْفَتْحِ = مَكَّة فَتَح ވުމުގެ ކުރިން وَقَاتَلَ ۚ =
އަދި އެމީހުން ހަނގުރާމަކޮށް أُولَٰئِكَ = އެމީހުން أَعْظَمُ دَرَجَةً = ދަރަޖައިގެގޮތުން މާބޮޑެވެ. مِنَ الَّذِينَ
أَنفَقُوا = ޚަރަދުކުރިމީހުންނަށްވުރެ مِنْ بَعْدُ = އޭގެފަހުން وَقَاتَلُوا ۚ = އަދި އެމީހުން ހަނގުރާމަކޮށް وَكُلًّا =
(މިދެބައިމީހުންކުރެ ކޮންމެބައެއްކަމަކަށްވިޔަސް وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ = ﷲ وَعْدُ ކުރައްވާފައިވަނީ އެންމެރަނގަޅުދެއެވެ.
ސުވަރުގެއެވެ. وَاللَّهُ = އަދި ﷲ تَعَالَى އަށް بِمَا تَعْمَلُونَ = ކަލޭމެން ކުރާ ހުރިހާކަމެއްގެ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾ = ހަބަރު
ދެނެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. مَنْ ذَا الَّذِي = ކާކުހެއްޔެވެ. يُقْرِضُ اللَّهَ = ﷲ އަށް ދަރަނިދޭނީ
قَرْضًا حَسَنًا = ރިވެތިވެގެންވާ ރަގަޅު ދަރަނިއެއް فَيُضَاعِفَهُ لَهُ = ދެންއެމީހަކަށް އެކަލާނގެ ގިނަގުނަ ދެއްވައި
وَلَهُ = އަދި އެމީހަކަށް ހުންނަހުށްޓެވެ. أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾ = މާތް ވެގެންވާ ހިތްޖެހޭ / ސުވަރުގެ يَوْمَ تَرَى =
ކަލޭދެކޭ ދުވަހު (ހަނދުމަކުރާ ކުރައްވާށެވެ!). الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ = މުއުމިނު
ފިރިހެނުންނާއި މުއުމިނު އަންހެނުން يَسْعَىٰ نُورُهُمْ = އެމީހުންގެ ނޫރުތައް / އަލިކަމި بَيْنَ أَيْدِيهِمْ =
އެމީހުންގެ ކުރިމަތިން وَبِأَيْمَانِهِمْ = އަދިއެމީހުންގެ ކަނާތްފަރާތުންނާއި بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ = (އެމީހުންނަށް
ބުނެވޭނެއެވެ.) ކަލޭމެންނަށް މިއަދު އުފާވެރިކަން ހުއްޓެވެ. جَنَّاتٌ = އެއީ ސުވަރުގެތަކެވެ. تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ = އެތަންތާގެ ދަށުން ކޯރުތައް ހިނގާ ސުވަރުގެ. خَالِدِينَ فِيهَا = އެމީހުން އެތާ ދެމިތިބޭހުށްޓެވެ. ۚ ذَٰلِكَ هُوَ = އެއީ
އެވެ. الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ = ބޮޑުވެގެންވާ ނަސީބެ

إجْمَالِي މާނަ

(١٠) (ޙަދީޘްތަކުންނެވެ.!) ކަލޭމެންގެ އަތުގައިވާ މުދަލުން الله ގެމަގުގައި ކަލޭމެން ހަރަދު ނުކުރާނީ ކީއްވެގެން ހެއްޔެވެ.؟ (އެއީ ކަލޭމެން تَصَرُّفُ ކުރުމަށް الله ކަލޭމެންނަށް ދެއްވާފައިވާ އެކަލާނގެ މުދަލެވެ.) އަދި އުޑުތަކާއި ބިންތަކުގެ މުދި ވާރުތަ ވެރިވުމުގެ خَاصَّ ވެގެންވަނީ ހަމަ އެކަލާނގެއަށެވެ. އެއީ އެންމެހައި خَلقُ ތަކެއް މަރުވުމަށްފަހުވެސް އުޑުތަކާއި ބިންތަކާއި އަދި އެތަނުގައިވާ ވާހަކަތައް ވާރުތަ ވެރިވެވޭނީ ވެސް ހަމައެކަނި އެކަލާނގެއަށެވެ. މަރުވެގެން ދާއިރު އެކަކުވެސް އެއްވެސް މުދަލެއް ނުގެންގޮސްއެވެ. ދުނިޔެ މައްކާ فَتَحَ ވުމުގެ ކުރިން ކަލޭމެންކުރު الله ގެ މަގުގައި މުދާހަރަދުކޮށް ހަނގުރާމަކުރިމީހުންނާއި މައްކާ فَتَحَ ވުމުގެ ފަހުން الله ގެ މަގުގައި މުދާހަރަދުކޮށް ހަނގުރާމަކުރިމީހުންނާއި މިދެބައިމީހުން ދަރަޖައިގެ ތެރޭގައި ހަމަހަމަވެގެން ނުވެއެވެ. މައްކާ فَتَحَ ވުމުގެ ކުރިން ކަލޭމެންކުރު اللهގެ މަގުގައި މުދާހަރަދުކޮށް ހަނގުރާމަކުރިމީހުންގެ ދަރަޖަ މާބޮޑުވެގެންވެއެވެ. އެކަމަކު އެދެބައިމީހުންކުރު ކޮންމެބައެއްކަމަށްވެސް ٱلله وَعْدُ ކުރައްވާފައިވަނީ ހެޔޮދަރުމަވަންތަކަމެވެ. ސުވަރުގެއެވެ. އަދި ٱلله تَعَالَى އީ ކަލޭމެން ކުރާ ހުރިހާކަމެއްގެ ހަބަރު ދެނެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ..(އަދި އެކަމުގެ ހަބަރު އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ދެއްވާނެއެވެ.)

(١١) ރިވެތިވެގެންވާ ރަގަޅު ދަރަންޏަކަށް ٱلله އަށް ދަރަންޏަށްދޭނީ ކަލޭމެންކުރު ކާކުހެއްޔެވެ.؟ އެއިއްހިސާބަށް އެކަލާނގެ ދިނުމަށް ގިނަގުނަ ދެއްވުމަށް ބަދަލުއެވެ. އަދި އެކަލާގެ މާތް ވެގެންވާ އުޖޫރަ/ ސުވަރުގެ ހުށްނަވާށެވެ.

(١٢) މުއުމިނު ފިރިހެނުންނާއި މުއުމިނު އަންހެނުން އެމީހުންގެ ކުރިމަތިން ނާއި އަރިއްމީހުންގެ ކަނާތްފަރާތުން އެމީހުންގެ ނޫރުތައް / އަލިކަމާއި ކަލޭމެންނަށް ދެކެވޭ ދުވަހު (ހަނދުމަކުރާ ކުރައްވާށެވެ.!). (އެމީހުންނަށް ބުނެވޭނެއެވެ.) ކަލޭމެންނަށް މިއަދު އުފާވެރިކަން ހުށްޓެވެ. އެއީ އެތަންމަތީގައި ކޯރުތަކެއްދޮވާ ސުވަރުގެތަކެވެ. އެމީހުން އެތާ ދެމިތިބޭނެތެވެ. ބޮޑުވެގެންވާ ނަސީބަ އެއީ އެވެ. އެއީ ޒަހާމަތް ދަތުރެވެ.

يَوْمَ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱنظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ قِيلَ ٱرْجِعُوا۟ وَرَآءَكُمْ فَٱلْتَمِسُوا۟ نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُۥ بَابٌۢ بَاطِنُهُۥ فِيهِ ٱلرَّحْمَةُ وَظَٰهِرُهُۥ مِن قِبَلِهِ ٱلْعَذَابُ ﴿١٣﴾ يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ ۖ قَالُوا۟ بَلَىٰ وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَٱرْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ ٱلْأَمَانِىُّ حَتَّىٰ جَآءَ أَمْرُ ٱللَّهِ وَغَرَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ ﴿١٤﴾ فَٱلْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ مَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ ۖ هِىَ مَوْلَىٰكُمْ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

ލަފުޒުމާނަ

يَوْمَ يَقُولُ = ބުނާދުވަސް (ހަނދުމަފުޅު ކުރައްވާށެވެ.!) ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ = مُنَافِقُ ފިރިހެނުންނާއި مُنَافِقُ އަންހެނުން لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ = އީމާންވި މީހުންނާއި ދިމާއަށް ٱنظُرُونَا = ކަލޭމެން އަހުރެމެންނަށް إِنْتِظَارُ ކޮށް ދެއްވާށެވެ.! نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ = ކަލޭމެންގެ އަލިކަމުން އަހުރެމެންވެސް ބައެއް ލިބިގަތުމަށް قِيلَ = (އެމީހުންނަށް) ބުނެވޭނެއެވެ. ٱرْجِعُوا۟ وَرَآءَكُمْ = ކަލޭމެން ފަހަތަށް އެނބުރިލާށެވެ. فَٱلْتَمِسُوا۟ نُورًا = ފަހެ އެތަނުން ކަލޭމެން އަލިކަމެއް ލިބިގަންނާށެވެ. فَضُرِبَ بَيْنَهُم ދެންފަހެ އެބައިމީހުންގެ ދެމެދުގައި ޖެހިގަނެވޭނެއެވެ. بِسُورٍ = ފާރެއް / ފުރަގަހެއް لَّهُۥ بَابٌ = އެފާރުގައި ދޮރެއްވާ بَاطِنُهُۥ فِيهِ ٱلرَّحْمَةُ = އޭގެ އެތެރެފަރާތުގައި رَحْمَة ވާ وَظَٰهِرُهُۥ = އަދި އޭގެ ބޭރުފަރާތުގައި مِن قِبَلِهِ ٱلْعَذَابُ ﴿١٣﴾ އޭގެ ދިމާލުން عذَابُ ވާ يُنَادُونَهُمْ = އެމީހުން މީހުންނަށް ގޮވާނެއެވެ. (އެބައި މުނާފިޤުން މުއުމިނުންނަށް ގޮވާނެއެވެ) އަޑުގަސާނެއެވެ. أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ = (ދުނިޔޭގައި) އަހުރެމެން ކަލޭމެންނާއި އެކު ނުވަމުހުރީމުތޯ.؟ قَالُوا۟ بَلَىٰ = އެމީހުން (އެބައި މުއުމިނުން) ބުނާނެއެވެ. އާއެކެވެ. ތިޔައީ ތެދެވެ. وَلَٰكِنَّكُمْ = އަދި އެހެންނަމަވެސް ކަލޭމެން فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ = ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ ނަފުސްތަކަށް ފިތުނަވެރި ކުރީމުއެވެ. ހަލާކު ކުރީމުއެވެ. وَتَرَبَّصْتُمْ = އަދި ކަލޭމެން (مُحمد ރަސޫލާއި މުއުމިނުންނަށް ނުބައިގޮތްތަކެއް ދިމާވުމަށް إِنْتِظَارُ ކުރީމުއެވެ. وَٱرْتَبْتُمْ = އަދި ކަލޭމެން ދީނާއިމެދު ޝައްކު ކުރީމުއެވެ. وَغَرَّتْكُمُ ٱلْأَمَانِىُّ = އަދި ނުބައި އުއްމީދުތަކާއި އެދުންތަކުން ކަލޭމެން ހެއްލުންތެރި ކުރިއެވެ. حَتَّىٰ جَآءَ أَمْرُ ٱللَّهِ = الله ގެ އަމުރުފުޅު އަންނަންދެން އެބައި މަރު އަތުވެއްޖައުމަށް ދާންދެން وَغَرَّكُم بِٱللَّهِ = އަދި الله އާމެދު ކަލޭމެން ހެއްލުންތެރި ކުރިއެވެ. ٱلْغَرُورُ ﴿١٤﴾ = شيْطَانُ އާ فَٱلْيَوْمَ = ފަހެ މިއަދު لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ = ކަލޭމެންގެ ކިބައިން ނުނެގޭނެއެވެ. ގަބޫލު ނުކުރެވޭނެއެވެ. فِدْيَةٌ = އެއްވެސް ފިދުޔާއެއް وَلَا

مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا = ކާފިރުވީމީހުންނެވެ مَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ = ކަލޭމެންގެ ޖާގައަކީ ނަރަކައެވެ. هِيَ مَوْلَىٰكُمْ = ކަލޭމެންގެ ސަރަޙައްދަކީ އެއީއެވެ. ނުވަތަ ކަލޭމެންނަށް ރައްކާވެވޭނެތަނަކީ އެތަނެވެ. وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ۝١٥ = އެއީ ގޯސްވެގެން ނުބައިވެގެންވާތަނެކެވެ.

إجْمَالِي މާނަ

(١٣) مُنَافِقُ ފިރިހެނުންނާއި އަންހެނުން އީމާންވި މީހުންނާއި ދިމާއަށް ބުނާދުވަސް (ހަނދުމަފުޅު ކުރައްވާށެވެ.!) އެމީހުން ބުނާނެއެވެ. ކަލޭމެންގެ އަލިކަމުން އަހުރެމެންނަށްވެސް ބައެއް ލިބިގަތުމަށް ކަލޭމެން އަހުރެމެންނަށް إنْتِظَارُ ކޮށް ދެއްވާށެވެ.! އޭރުން (އެމީހުންނަށް) ބުނެވޭނެއެވެ. ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ ފަހަތަށް އެނބުރިދާށެވެ. ދެން އެތަނުން ކަލޭމެން އަލިހޯދައި ލިބިގަންނާށެވެ. ދެން ފަހެ އެދެބައިމީހުންގެ ދެމެދުގައި ދޮރެއްވާ ފާރެއް (ހަރުގަނޑެއް ޖަހިދޭނެއެވެ. އެފާރުގެ އެތެރެފަރާތުގައި رَحْمَة ވާ އަދި އޭގެ ބޭރުފަރާތުގައި އެއާއި ދިމާވެގެން عذابُ ވާފަރާތެވެ.

(١٤) އެމީހުން މިހިރުންނަށް ގޮވާނެއެވެ. (އެބަހީ މުނާފިޤުން މުއުމިނުންނަށް ގޮވާނެއެވެ) އަދިބުނާނެއެވެ. (ދުނިޔޭގައި) އަހުރެމެން ކަލޭމެންނާއި އެކު ނުވަމުހެއްޔެވެ.؟ އެބަހީ އަހުރެމެންވެސް ކަލޭމެންނާއިއެކު މުއުމިނުންނަށް ވޭތުވެދިޔައީމުއެވެ. އެމީހުން (އެބަހީ މުއުމިނުން) ބުނާނެއެވެ. އާއެކެވެ. ތިޔައީ ތެދުކަމެވެ.ކަލޭމެން އަހުރެމެންނާއި އެކު އުޅުނީމުއެވެ. އަދި އެހެންނަމަވެސް ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ ނަފްސުތަކަށް ފިތުނަވެރި ކުރީއެވެ. ހަމަކާ ކުރީއެވެ. އަދި ކަލޭމެން (محمد ޙަޟްރަތާއި މުއުމިނުންނަށް) ނުބައިގޮތްތައް ދިމާވުމަށް إنْتِظَارُ ކުރީއެވެ. އަދި ކަލޭމެން ދީނާއިމެދު ޝައްކު ކުރީއެވެ. އަދި ނުބައި އުއްމީދުތަކާއި އެދުންތަކާއި ކަލޭމެން ހެއްލުންތެރި ކުރުވިއެވެ. އެއީ الله ގެ އަމުރުފުޅު އަންނަންދެން އެބަހީ މަރު އަތުވެއްޖެއުމަށް ދާންދެނެވެ. އަދި الله އާއިމެދު شَيْطَانُ ކަލޭމެން ހެއްލުންތެރި ކުރުވިއެވެ.

(١٥) ދެން މިއަދު ކަލޭމެންގެ ކިބައިން އެއްވެސް ފިދުޔާއެއް ނުހިފޭނެއެވެ. ޤަބޫލު ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ކާފިރުންގެ އަތުންވިއަސް (ޤަބޫލު ނުކުރެވޭނެއެވެ.) ކަލޭމެންގެ ޖާގައަކީ ނަރަކައެވެ. ކަލޭމެންގެ ސަރަޙައްދަކީ އެއީއެވެ. ނުވަތަ ކަލޭމެން ރައްކާވެވޭނެތަނަކީ އެތަނެވެ. އެއީ ގޯސްވެގެން ނުބައިވެގެންވާ ތަނެކެވެ.

۞ أَلَمۡ يَأۡنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخۡشَعَ قُلُوبُهُمۡ لِذِكۡرِ ٱللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلۡحَقِّ وَلَا يَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلُ فَطَالَ عَلَيۡهِمُ
ٱلۡأَمَدُ فَقَسَتۡ قُلُوبُهُمۡۖ وَكَثِيرٞ مِّنۡهُمۡ فَٰسِقُونَ ١٦ ٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ يُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَاۚ قَدۡ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ
١٧ إِنَّ ٱلۡمُصَّدِّقِينَ وَٱلۡمُصَّدِّقَٰتِ وَأَقۡرَضُواْ ٱللَّهَ قَرۡضًا حَسَنٗا يُضَٰعَفُ لَهُمۡ وَلَهُمۡ أَجۡرٞ كَرِيمٞ ١٨ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦٓ
أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصِّدِّيقُونَۖ وَٱلشُّهَدَآءُ عِندَ رَبِّهِمۡ لَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ وَنُورُهُمۡۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ
ٱلۡجَحِيمِ ١٩

ލަފުޒީ މާނަ

۞ أَلَمۡ يَأۡنِ = ނުވެއްޖެހޭ ހަމަވެގެން ނުވޭ ހެއްޔެވެ.؟ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ = އީމާންވި މީސްމީހުންނަށް أَن تَخۡشَعَ
قُلُوبُهُمۡ = އެމީހުންގެ ހިތްތައް ބިރުވެތިވެ މަޑުމައިތިރިވުން لِذِكۡرِ ٱللَّهِ = الله ހަނދާންކުރުމަށް (الله ގެ ޛިކުރަށް)
وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلۡحَقِّ = އަދި حقّ ގެ ތެރެއިން ބާވައިލެއްވި ތަކެއްޗަށްޓަކައި وَلَا يَكُونُواْ = އަދި އެމީހުން ނުވާހުރިކަމެވެ.
كَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ = ފޮތްދެއްވުނުމީހުން ފަދައިން مِن قَبۡلُ = މީގެކުރީން فَطَالَ عَلَيۡهِمُ ފަހެ
އެމީހުންގެމައްޗަށް ދިގުވީއެވެ. ٱلۡأَمَدُ = ދުވަސްތަކެއް فَقَسَتۡ قُلُوبُهُمۡۖ = ފަހެ އެމީހުންގެ ހިތްތައް ހަރުކަށިވެއްޖެއެވެ.
وَكَثِيرٞ مِّنۡهُمۡ = އަދި އެމީހުންކުރެ ގިނަމީހުންވީ فَٰسِقُونَ ١٦ = ފާސިޤުންކަމުގައެވެ. ٱعۡلَمُوٓاْ =
ކަލޭމެން ދަންނާށެވެ. أَنَّ ٱللَّهَ يُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ = ހަމަކަށަވަރުން الله تعالى ބިން ދިރުއްވައެވެ. بَعۡدَ مَوۡتِهَاۚ =
އޭގެ މަރުވުމުގެފަހުން قَدۡ بَيَّنَّا لَكُمُ = ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ބަޔާންކޮށް
ދެއްވައިފީމެވެ. ٱلۡأٓيَٰتِ = އާޔަތްތައް لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ١٧ = ކަލޭމެން ބުއްދިކޮށް ވިސްނުމަށް إِنَّ
ٱلۡمُصَّدِّقِينَ = ހަމަކަށަވަރުން صَدَقَة ކޮށް ދެއްވާ ފިރިހެނުން وَٱلۡمُصَّدِّقَٰتِ = އަދި صَدَقَة ކޮށް
ދެއްވާ އަންހެނުން وَأَقۡرَضُواْ ٱللَّهَ = އަދި އެމީހުން الله އަށް ދަރަނިދިނީ قَرۡضًا حَسَنٗا = ރަގަޅުގޮތުގައި
ދަރަނިދޭގޮތަށް يُضَٰعَفُ لَهُمۡ = އެމީހުންނަށް އެތައް ގުނައަކަށް އިތުރު ކުރެއްވޭނެއެވެ. وَلَهُمۡ = އަދި
އެމީހުންނަށް ހުންނާނެ أَجۡرٞ كَرِيمٞ ١٨ = ޝަރަފުވެރި ދަރުމައެވެ. وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ = އަދި އީމާންވި
މީސްމީހުން بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦٓ = الله އަށާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލުންނަށް أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ = ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުން
އެއީ ٱلصِّدِّيقُونَۖ وَٱلشُّهَدَآءُ = صِدِّيقُ ންނާއި ޝަހީދުންނެވެ. عِندَ رَبِّهِمۡ = އެމީހުންގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ
ގައި لَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ = އެމީހުންނަށް އެމީހުންގެ ދަރުމަ ހުންނާނެއެވެ. وَنُورُهُمۡۖ = އަދި އެމީހުންގެ ނޫރާއި /

އެއަލިކަމާއި وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا = އަދި ކާފަރުވި މީސްތަކުން وَكَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِنَآ = އަދި އެމީހުން
ތިމަންރަސްކަލާނގެ އާޔަތްތައް ދޮގުކުރި أُولَٰٓئِكَ = އެމީހުން އެއީ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٩﴾ = ނަރަކައިގެ
އެކުވެރިންނެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(١٦) އަދުވެސް އީމާންވި މީސްތަކުންނަށް އެމީހުންގެ ހިތްތައް الله ހަނދާންކުރުމަށް (الله ގެ ޛިކުރުމަށް) ބިރުވެތިވެ މައިތިރިވުން ގާތްވެގެން ނުވޭ ހެއްޔެވެ.؟ އަދި މީގެކުރިން ފޮތްދެވުނުމީހުން ފަދައިން (يَهُودِي ންނާއި نَصَارَى އިންފަދައިން.) . މިމީހުން (مُحمّد ގެ އުއްމަތުގެ އީމާންވެރިން) ނުވާހުށިކަމެވެ.! ފަހެ އެމީހުންގެމައްޗަށް (يَهُودِي ންނާއި نَصَارَى އިންގެމައްޗަށް) ދުވަސްތައް ދިގުވީއެވެ. ދެން ފަހެ އެމީހުންގެ ހިތްތައް ހަރުކަށިވީއެވެ. އަދި އެމީހުންކުރެ ގިނަމީހުންވީ ފާސިޤުންކަމުގައެވެ.(الله ގެ ޙައްޤުން ނުކުތްބަޔަކު ކަމުގައެވެ.)

(١٧) ކަށަވަރުން ދަންނާށެވެ.. ބިންގެ މަރުވުމަށް ފަހުގައި ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى އެބިންގެ ދިރުއްވަވައެވެ ކަށަވަރުން ބުއްދިވެރިވުމަށް ފިކުރު ކުރުމަށް ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަށަވަރުންނަށް އާޔަތްތައް ބަޔާންކޮށްދެއްވައިފީމެވެ.

ދަންނައެވެ. ބިންގަނޑު މަރުވުމުގައި ހުރިވާ އެބިންގެ ދިރުއްވައި ގަސްތަކުގެ ފޮއްޕާއި ތާޒާކޮށް ދިރުއްވައި ކަހަލަކަން މީސްތަކުން މަރުވުމަށްފަހު އެމީހުން ދިރުއްވައި ހިސާބަށްޓަކައި ދިރުއްވައި ޤިޔާމަތްދުވަހުން ސަލާމަތްކުރެއްވުން ކަންވާނީ ހަމަ އެގޮތަށެވެ.

(١٨) ހަމަކަށަވަރުން صَدَقَة ކޮށް ދޭފިރިހެނުންނާއި އަދި صَدَقَة ކޮށް ދޭއަންހެނުން އަދި އެމީހުން ރަގަޅުވެގެންވާ ދަރަނިޔަކުން الله އަށް ދަރަނިދީ ހެދި މީހުން ދަންނައެވެ. އެމީހުންނަށް އެބައިމީހުންނަށް ثَوَابُ އިތުރު ކުރައްވާނެއެވެ. އަދި އެމީހުންނަށް ހުންނާނީ މާތްވެގެންވާ ދަރުމައެވެ

(١٩) އަދި الله އަށާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލުންނަށް އީމާންވި މީސްތަކުން ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުން އެއީ އެމީހުންގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ގައި صِدِّيْقُ ންނާއި ޝަހީދުންނެވެ. އެމީހުންނަށް އެމީހުންގެ ދަރުމަ ނާއި އަދި އެމީހުންގެ ނޫރާއި / އެއަލިކަމާއި ހުންނަހުއްޓެވެ. އަދި ކާފަރުވި މީސްތަކުން އަދި އެމީހުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އާޔަތްތައް ދޮގުކުރި ހުރިމީހުން ދަންނައެވެ، އެމީހުން އެއީ ނަރަކައިގެ އެކުވެރިންނެވެ.

اَعْلَمُوٓا أَنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِى ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَوْلَٰدِ ۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ ٱلْكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ ثُمَّ
يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمًا ۖ وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٌ ۚ وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ
٢٠ سَابِقُوٓا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ٢١

ލުޣަތު

اَعْلَمُوٓا = ކަލޭމެން ދަންނާށެވެ.! أَنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا = ހަމަކަށަވަރުން ދުނިޔޭގެ حَيَاة އަކީ لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ = ކުޅިވަޅާއި آخِرَة ހަނދާންނައްތައިލާ ޗާޅުގެ ކަންތައްތަކާއި އަދި ޒީނަތްތެރިކަމެވެ. وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ = އަދި އަދިކަލޭމެން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކުގެމައްޗަށް فَخْرُ ވެރިވުމާއި وَتَكَاثُرٌ = އަދި އެކަކު އަނެކަކަށްވުރެ ގިނަކުރުމާއި فِى ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَوْلَٰدِ = މުދަލާއި ދަރިންނުން كَمَثَلِ غَيْثٍ = ވާރޭވެހިގެންދާ އެއްގޮތަށެވެ. أَعْجَبَ ٱلْكُفَّارَ = ދަނޑުވެރިން އަޖާއިބު ކުރުވި نَبَاتُهُۥ = އޭނާގެ ދަނޑުގެ ގަސްތަކާއިމުދު ثُمَّ يَهِيجُ = ދެން އެގަސްތައް ހިކިގެންދިޔަ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا = ދެން އެގަސްތައް ރީނދޫކުލައިގައިހުރި ކަލޭފެންނާނެއެވެ. ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمًا = ދެން އެގަސްތައް ހިކިގެންގޮސް ކުނިކަހަލަކޮށްވެއެވެ. وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ = އަދި آخِرَة ގައި عَذَابٌ شَدِيدٌ = ގަދަވެގެންވާ ޢަޛާބެވެ. وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ = އަދި الله ގެ حَضْرَة ގައިވާ ފާފަފުއްސެވުމާއި وَرِضْوَٰنٌ = އަދި އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިގަތުމާއި وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ = އަދި ދުނިޔޭގެ حَيَاة ނުވެއެވެ. إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ ٢٠ = ހެއްލުންތެރިކުރުވާ ކުޑަ އުފާވެރިކަމެއްކަމުގައި މެނުވީ سَابِقُوٓا = ކަލޭމެން ވާދަކޮށްލައި ދާށެވެ. إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ = ކަލޭމެންގެ رَبُّ حَضْرَة ންވާ ފާފަ ފުއްސެވުމަށް وَجَنَّةٍ = އަދި ސުވަރުގެއަށާއި عَرْضُهَا = އޭގެ ފުޅާމިން كَعَرْضِ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ = އުޑާއި ބިމުގެ ފުޅާމިން ފަދައެވެ. أُعِدَّتْ = އެތަނެއްހެދި ތައްޔާރުކުރެވިފައިވަނީ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا = އީމާންވި މީހުންނަށެވެ. بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ = الله އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލުންނަށް ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ = އެއީ الله ގެ فَضْلُ ވަންތަކަމެވެ. (ހެޔޮވަންތަކަމެވެ.) يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ = އެކަލާނގެ އިރާދަކުރައްވާ މީހަކަށް އެކަލާނގެ އެކަން ދެއްވައެވެ. وَٱللَّهُ = އަދި الله އީ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ٢١ = ބޮޑުވެގެންވާ فَضْلُ ވަންތަކަމުގެ ވެރި ކަލާނގެއެވެ. (ހެޔޮވަންތަކަމުގެ ވެރި ކަލާނގެއެވެ.)

إجْمَالِي މާނަ

(٢٠) (އޭމީސްތަކުންނޭވެ!.) ކަލޭމެން ދަންނާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން ދުނިޔޭގެ حَيَاة އަކީ ކުޅިވަޅާއި آخِرَة
ހަނދާންނެތްތެރިޔާ ޒާތުގެ ކަންތައްތަކާއި އަދި ޒީނަތް ތެރިވުމެކެވެ. އަދި އަދިކަލޭމެން އެއްބަޔަކު
އަނެއްބައެއްގެ މައްޗަށް فَخْرُ ވެރިވުމާއި އަދި އެކަކު އަނެކަކަށްވުރެ މުދަލާއި ދަރިން ގިނަކުރުމާއި އެވެ. އެއީ
ވާރޭވެހިލާގެ އެއްގެ މިސާލުފަދައެވެ. (އެވާރޭގެން ހެދުނު ނަބާތުތަކުން) ދަނޑުވެރިން އުފާވޭ
ދެން ގަސްތަކާއި ފިޔާތައް ރީތިވެ ހަދައި ކިޔަމަންވެ ހެދިގެން ދެން އެގަސްތައް ހިކިގެންދެއެވެ. ދެން
ތިބާ ފެނިގެން ރީދޫވެ ހުސްވެގެން ދެއެވެ. ދެން އެގަސްތައް ހިކިގެންދެ ކުނިކުނިވެގެންދެއެވެ. އަދި آخِرَة ގައި ގަދަވެގެންވާ
އަޒާބެވެ. އަދި الله ގެ حَضْرَةُ ގައިވާ ފާފަފުއްސެވުމާއި އަދި އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިގަތުމާއެވެ. އަދި ހެއްދެވުންތެރިކުރާ
ކުޑައަރާމުކޮށްގެއްލަކުމުގައި ވެސްވާ ދުނިޔޭގެ حَيَاة ނުވެއެވެ.

(٢١) ކަލޭމެންގެ رَبُّ حَضْرَةُ ންވާ ފާފަ ފުއްސެވުމަށާއި އަދި އެގޮތުގެ ފުޅާމިން ފުޅާ ބިމާއި އުޑު މިން ފުޅަ
ސުވަރުގެ ގައި ނދަ ކަލޭމެން ވަދެލާތިފަހަރި ދާރުލް. އެސުވަރުގެއަށް ކުރިމަތިލައިވަނީ الله އާއި އެކަލާނގެ
ރަސޫލުންނަށް އީމާންވި މީހުންނަށެވެ. އެއީ الله ގެ فَضْلُ ވަންތަކަމެވެ. (އެވަންތަކަމެވެ.) އެކަލާނގެ
އިރާދަފުޅުވެވޮޑިގަތް މީހަކަށް އެކަލާނގެ ދެއްވަނީ އެވެ. އަދި الله އީ ބޮޑުވެގެންވާ فَضْلُ ވަންތަކަމުގެ ވެރި
ކަލާނގެއެވެ. (އެއީވަންތަ ކުލަވެރި ކަލާނގެއެވެ.)

مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾ لِّكَيْلَا تَأْسَوْا۟
عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا۟ بِمَآ ءَاتَىٰكُمْ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾ ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبُخْلِ ۗ وَمَن
يَتَوَلَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلْقِسْطِ ۖ
وَأَنزَلْنَا ٱلْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥ وَرُسُلَهُۥ بِٱلْغَيْبِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

ލަފުޒީ މާނަ

مَآ أَصَابَ = ނުޖެހެއެވެ. مِن مُّصِيبَةٍ = އެއްވެސް مُصِيبَةُ އެއް فِى ٱلْأَرْضِ = ބިމުގައި ވިޔަސް وَلَا
فِىٓ أَنفُسِكُمْ = އަދި ކަލޭމެންގެ ނަފްސުތަކުގައި ވިޔަސް إِلَّا فِى كِتَٰبٍ = ފޮތެއްގައި ލިޔެވިގެންވާގޮތުން (
لَوحُ المحفوظ ގައިވާގޮތުން) مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ އެ مُصِيبَةُ އެއް ޚަލްޤުކުރުމުގެ ކުރިން ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ =
ހަމަކަށަވަރުން އެކަންވެއެވެ. عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾ = الله ގެ حَضْرَةُ އަށް ފަސޭހަ ކަމެއްކަމުގައި لِّكَيْلَا
تَأْسَوْا۟ އެއީ ކަލޭމެން ހިތާމަ ނުކުރުމަށެވެ. عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ = ކަލޭމެންގެ ކިބައިން ފިލައިދާ ކަންތަކުގެމައްޗަށް
وَلَا تَفْرَحُوا۟ = އަދި ކަލޭމެން އުފާ ނުކުރުމަށްޓަކައި بِمَآ ءَاتَىٰكُمْ ۗ = އެކަލާނގެ ކަލޭމެނަށް ދެއްވިކަމަކަށް
وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ = އަދި الله ލޯބިވެ ވޮޑި ނުގަންނަވައެވެ. كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾ = ބޮޑާވެ فَخْرُ ވެރިވާ އެއްވެސް
މީހަކަށް ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ = އަދި بَخِيلُ ވާމީހުން وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ = އަދި އެމީހުން މީސްތަކުންނަށް އަމުރު
ކުރާ بِٱلْبُخْلِ ۗ = بَخِيلُ ވުމަށް وَمَن يَتَوَلَّ = އަދި (ހެޔޮކަމުން) އަނބުރި ފުރަގަސްދީފިމީހުން (ދަންނައެވެ)
فَإِنَّ ٱللهَ = ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى މީ هُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾ = އަމިއްލަ ބޭނުންތެރިކަމެއް
ނުލިބިވޮޑިގެންވާ އަދި حَمْدُ އާއި ތަޢުރީފު ލިބިވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. لَقَدْ أَرْسَلْنَا = ހަމަކަށަވަރުން
މިވަނީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ފޮނުއްވީމެވެ. رُسُلَنَا = ތިމަންރަސްކަލާނގެ ރަސޫލުންތަކުން بِٱلْبَيِّنَٰتِ =
ބަޔާންވެގެންވާ ދަލީލުތަކާއިއެކު وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެބޭކަލުންނާއި އެކު ބާވައިލެއްވީމެވެ.
ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْمِيزَانَ = ފޮތާއި މީޒާން ނުވަތަ عَدْلُ ވެރިކަން لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلْقِسْطِ ۖ އެއީ މީސްތަކުން
عَدْلُ ވެރިކަން ގާއިމު ކުރުމަށްޓަކައެވެ. وَأَنزَلْنَا ٱلْحَدِيدَ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދަގަނޑު ބާވައިލެއްވީމެވެ. فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ = އޭގައި ގަދަފަދަ ބާރުވެއެވެ. وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ = އަދި މީސްތަކުންނަށް ފައިދާވެއެވެ. وَلِيَعْلَمَ

ٱللَّهُ = އަދި الله ދެނެވޮޑިގެންވާކަން އެންގެވުމަށްޓަކައެވެ. مَن يَنصُرُهُۥ وَرُسُلَهُۥ = އެކަލާނގެއަށާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލުންނަށް نَصْرُ ދިނީ ކޮންބައެއްކަން بِٱلْغَيْبِ = غَيْبُ ގައި / ނުފެނި إِنَّ ٱللَّهَ = ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى އީ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾ = ގަދަފަދަވަންތަ އަދި عِزَّة ވަންތަ ކަލާނގެއެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(٢٢) ބިމުގައި ވިޔަސް އަދި ކަލޭމެންގެ ނަފްސުތަކުގައި ވިޔަސް އެއްވެސް مُصِيبَةُ އެއް އެ مُصِيبَةُ އެއް ޚަލްޤުކުރުމުގެ ކުރިން ފޮތެއްގައި ލިޔުއްވިގެންވާގޮތުގެ (لَوحُ المِحْفُوظُ ގައިވާގޮތުގެ) ނުޖެހެއެވެ. (އެބަހީ ކޮންމެ ކަމަކީވެސް އެކަލާނގެ އަޒަލީ ދެނެވޮޑިގެންވުން ނިޔާކުރެއްވިގޮތުގެމަތީ لَوحُ المِحْفُوظُ ގައި ލިޔުއްވި ޖުމުލަތަ ދެމިގެންވާކަން ކަމެވެ.) ހަމަކަށަވަރުން އެކަން އެއީ الله ގެ حَضْرَةُ އަށް ވަރަށް ފަސޭހަ ކަމެއްކަމުގައި ވެއެވެ.

(٢٣) އެއީ ކަލޭމެންގެ ކިބައިން ފިލިދިޔަ ކަންތަކުގެމައްޗަށް ކަލޭމެން ހިތާމަ ނުކުރުމަށެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ދެއްވިކަމަކާމެދު ކަންތަކުން އުފާ ވެސް ނުކުރުމަށެވެ. އަދި ބޮޑާވެ فَخْرُ ވެރިވާ އެއްވެސް މީހަކަށް الله ލޯބިވެ ވޮޑިގެ ނުގަންނަވައެވެ.

(٢٤) އަދި بَخِيلُ ވާމީހުން އަދި އެމީހުން މީސްތަކުންނަށް بَخِيلُ ވުމަށް އަމުރު ކުރާ މީހުން އަދި (ހެޔޮކަންތަކުން) އެނބުރި ފުރަގަސްދީފިމީހުން ދަންނައެވެ. މިއިން އެއްވެސްމީހަކު އެއްވެސްބަޔަކަށްވެސް الله ގެ حَضْرَةُ އަށް އެއްވެސް ގެއްލުމެއްނުވެއެވެ. ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى އީ އަމިއްލަ ޒާތުފުޅާއިގެން ފުދިވޮޑިގެންވާ އަދި حَمْدُ އާއި ތަޢުރީފު ލިބިވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

(٢٥) ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ރަސޫލުބޭކަލުން ބަޔާންވެގެންވާ ދަލީލުތަކާއިގެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ފޮނުއްވީމެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެބޭކަލުންނާއި އެކު ފޮތާއި މީޒާން ނުވަތަ عَدْلُ ވެރިކަން ބާވައިލެއްވީމެވެ. އެއީ މީސްތަކުން عَدْلُ ވެރިކަން ޤާއިމު ކުރުމަށްޓަކައެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދަގަނޑު ބާވައިލެއްވީމެވެ. އޭގައި ގަދަފަދަ ބާރުވެއެވެ. އަދި މީސްތަކުންނަށް ފައިދާވެއެވެ. އަދި އެއީ غَيْبُ ގައި / ނުފެނި އެކަލާނގެއަށާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލުންނަށް نَصْرُ ދިނީ ކޮންބައެއްކަން الله ދެނެވޮޑިގެންވާކަން އެންގެވުމަށްޓަކައެވެ. ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى އީ ގަދަފަދަވަންތަ އަދި عِزَّة ވަންތަ ކަލާނގެއެވެ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَٰهِيمَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِمَا ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَـٰبَ ۖ فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَـٰسِقُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰٓ
ءَاثَـٰرِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ وَءَاتَيْنَـٰهُ ٱلْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا فِى قُلُوبِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ٱبْتَدَعُوهَا
مَا كَتَبْنَـٰهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ رِضْوَٰنِ ٱللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۖ فَـَٔاتَيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَـٰسِقُونَ ﴿٢٧﴾

ތަރުޖަމާ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا = އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިއަރަސްކަލާނގެ ފޮނުއްވީމެވެ. نُوحًا وَإِبْرَٰهِيمَ = نُوحُ عَلَيْه السلاَم އާއި
إبْرَاهِيم عَلَيْه السلاَم وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِمَا = އަދި އެދެބޭކަލުންގެ ދަރިފަސްކޮޅުގައި މިއަރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ.
ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَـٰبَ = ނަބީކަމާއި އަދި ފޮތް فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ = ފަހެ އެމީހުންގެ ތެރޭގައި ތެދުމަގު ލިބުނު މީހުން
ވެއެވެ. وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ = އަދި އެމީހުންކުރެ ގިނަމީހުންނީ فَـٰسِقُونَ ﴿٢٦﴾ = ފާސިޤުންނެވެ. (الله ގެ
ކިޔަމަންތެރިން ނުވާމީހުންނެވެ.) ثُمَّ قَفَّيْنَا = ދެންފަހުން މިއަރަސްކަލާނގެ ވިދި ވިދިގެން تَبَع ކުރެއްވީމެވެ.
عَلَىٰٓ ءَاثَـٰرِهِم = އެބޭކަލުންގެ އަސަރުތަކުގެ މަތިކޮޅުން / އެބޭކަލުންގެ ފަހަތުން بِرُسُلِنَا = މިއަރަސްކަލާނގެ
ރަސޫލުން وَقَفَّيْنَا = އަދި މިއަރަސްކަލާނގެ تَبَع ކުރެއްވީމެވެ. بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ = مَرْيَم
ގެ ދަރިކަލުން عِيْسى عَلَيْه السلاَم وَءَاتَيْنَـٰهُ ٱلْإِنجِيلَ = އަދި މިއަރަސްކަލާނގެ އެކަލޭގެފާނަށް إنْجِيْلُ
ދެއްވީމެވެ. وَجَعَلْنَا = އަދި މިއަރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ. فِى قُلُوبِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ = އެކަލޭގެފާނަށް
ތަބާވީމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި رَأْفَةً وَرَحْمَةً = އޯގާތެރިކަމާއި رحْمة وَرَهْبَانِيَّةً = އަދި رَهْبَانِيَّةُ (شَهْوَة ތަކުން
ދުރުވެވުން) ٱبْتَدَعُوهَا = އެމީހުން އެކަން އަމިއްލައަށް އުފެއްދި مَا كَتَبْنَـٰهَا عَلَيْهِمْ = މިއަރަސްކަލާނގެ
އެމީހުންގެ މައްޗަކަށް އެކަން فَرْضُ ނުކުރައްވަމެވެ. إِلَّا ٱبْتِغَآءَ رِضْوَٰنِ ٱللَّهِ = الله ގެ ރުއްސެވުން އެދިގެންނޫނީ
(އެބަހީ އެމީހުން އެކަންކުރީ الله ގެ ރުއްސެވުން ލިބުމަށް އެދިގެންނެވެ.) فَمَا رَعَوْهَا = ފަހެ އެމީހުން އެކަމަށް
ރިޢާޔަތް ނުކުރިއެވެ. حَقَّ رِعَايَتِهَا = ރިޢާޔަތް ކުރުން ހައްގުވާގޮތަށް فَـَٔاتَيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنْهُمْ =
ދެން ފަހެ އެމީހުންގެ ތެރެއިން އީމާންވީމީހުންނަށް މިއަރަސްކަލާނގެ ދެއްވީމެވެ. أَجْرَهُمْ = އެމީހުންގެ ދަރުމަ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ = އަދި އެމީހުންކުރެ ގިނަމީހުންނީ فَـٰسِقُونَ ﴿٢٧﴾ = ފާސިޤުންނަކުގައެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(٢٦) އަދި ހަމަކަށަވަރުން نُوحُ عَلَيْهِ السلاَم އާއި إِبْرَاهِيم عَلَيْهِ السلاَم ތިމަންރަސްކަލާނގެ ފޮނުއްވީމެވެ. އަދި އެދެބޭކަލުންގެ ދަރިފަސްކޮޅުގައި ނަބިކަމާއި އަދި ފޮތް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ. ފަހެ އެމީހުންގެ ތެރެއިން ތެދުމަގު ލިބުނު މީހުން ވެއެވެ. އަދި އެމީހުންކުރެ ގިނަމީހުންނީ ފާސިޤުންނެވެ. (ﷲ ގެ ކިޔަމަނުން ނުކުތް މީހުންނެވެ.)

(٢٧) އެބޭކަލުންގެ އަސަރުތަކުގެ މަތީގައި (އެބޭކަލުންގެ ފަހަތުން) ދެން ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ރަސޫލުން ފިޔަފިޔަ ގެން تَبعَ ކުރުއްވީމެވެ. (ފޮނުއްވީމެވެ.) އަދި مريم ގެފާނުގެ ދަރިކަލުން عِيْسى عَلَيْهِ السلاَم ވެސް ތިމަން ރަސްކަލާނގެ تَبعَ ކުރުއްވީމެވެ. (ފޮނުއްވީމެވެ.) އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެކަލޭގެފާނަށް إِنْجِيْلُ ދެއްވީމެވެ.

އަދި އެކަލޭގެފާނަށް ތަބާވި މީހުންގެ ހިތްތަކުގައި އޯގާތެރިކަމާއި رحْمة އަދި رَهْبَانِيَّةُ (شَهْوَة ތަކަށް ބިރުވެރިވުން) ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ. އެމީހުން އެކަން އުފެއްދި رَهْبَانِيَّةُ (شَهْوَة ތަކަށް ބިރުވެރިވުން) އަމިއްލައަށް އުފެއްދި އެވެ. ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުންގެމައްޗަށް އެކަން فَرْضُ ނުކުރައްވަމެވެ. އެމީހުން އެކަން ކުރީ ﷲ ގެ ރުއްސެވުން ލިބުމަށް އެދިގެންނެވެ. ފަހެއެމީހުން އެކަމަށް ފަރުވާތެރިވުން ޖެހޭ ބައްޔަކަށް ފަރުވާތެރި ނުވިއެވެ. ދެންފަހެ އެމީހުންގެތެރެއިން އީމާންވީމީސްތަކުންނަށް އެމީހުންގެ ދަރުމަ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދެއްވީމެވެ. އަދި އެމީހުންކުރެ ގިނަމީހުންނީ ފާސިޤުންކަމުގައެވެ.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَءَامِنُوا۟ بِرَسُولِهِۦ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِۦ وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِۦ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٨﴾ لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّن فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ وَأَنَّ ٱلْفَضْلَ بِيَدِ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

ލަފުޒުމާނަ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ = އީމާންވީ ފަރާތްތަކުންނޭވެ. ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ = ކަލޭމެން الله އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ.
وَءَامِنُوا۟ = އަދި ކަލޭމެން އީމާންވާށެވެ. بِرَسُولِهِۦ = އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ = ދެބައި
އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ދެބައި ދެއްވާނެއެވެ. مِن رَّحْمَتِهِۦ = އެކަލާނގެ رَحْمَةُ ން وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا = އަދި
އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ނޫރެއް ލައްވާނެއެވެ. تَمْشُونَ بِهِۦ = އޭގެން ކަލޭމެން ހިނގާނެ وَيَغْفِرْ لَكُمْ = އަދި
އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ފުއްސަވާނެއެވެ. وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٨﴾ = އަދި الله އީ ގިނަގިނައިން ފާފަ ފުއްސަވާ
رَحْمَةُ ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެ އެވެ. لِّئَلَّا يَعْلَمَ = ދެނެގަތުމަށްޓަކައެވެ. أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ = أَهْلُ كِتَابُ
ން (يَهُودِي ން ނާއި نَصَارِي އިން) أَلَّا يَقْدِرُونَ = އެމީހުންނަށް ކުޅަދާނަވެގެން ނުވާކަން عَلَىٰ شَىْءٍ =
އެއްވެސް ކަމަކަށް / އެއްވެސް އެއްޗަކަށް مِّن فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ = الله ގެ فَضْلُ ވަންތަކަމުގެ ތެރެއިން وَأَنَّ ٱلْفَضْلَ
= އަދި ހަމަކަށަވަރުން فَضْلُ ވަންތަ ކަންތައް بِيَدِ ٱللَّهِ = الله ގެ އަތްޕުޅުގައެވެ. يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ =
އެކަލާނގެ އިރާދަކުރައްވާ ފަރާތަކަށް އެކަލާނގެ ދެއްވައެވެ. وَٱللَّهُ = الله އީ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾ =
ބޮޑުވެގެންވާ فَضْلُ ވަންތަ ކަމުގެ ވެރި ކަލާނގެ ކަން .

إجْمَالِي މާނަ

(٢٨) އޭއީމާން ވެއްޖެމީސްތަކުންނޭވެ. ކަލާމެން ٱلله އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ. އަދި ކަލާމެން އީމާންވާށެވެ. އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް (އެބަހީ مُحَمَّد صَلّى الله عَلَيهِ وَسَلم އަށް) އީމާންވާށެވެ. އޭރުން އެކަލާނގެ ކަލާމެނަށް އެކަލާނގެ رَحْمَةُ ން ދެބައި ދެއްވާނެއެވެ. އަދި އޭގެ އަލިގައި ކަލާމެން ހިނގާނެ ނޫރެއް އެކަލާނގެ ކަލާމެނަށް ލައްވާނެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ކަލާމެނަށް ފުއްސަވާނެއެވެ. އަދި ٱلله އީ ގިނަގިނައިން ފާފަ ފުއްސަވާ رَحْمَةُ ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެ އެވެ.

(٢٩) އަދި أهْلُ كِتَابُ ން (يَهُودِى ން ނާއި نَصَارِى އިން) އެދިހުންނަނީ ٱلله ގެ فَضْلُ ވަންތަކަމުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ކަމަކަށް / އެއްވެސް އެއްޗަކަށް ކުޅަދާނަވުމެއްން ނުވާކަން އެދިހުން ދަންނަގޮތުގަޔާއިބައެވެ. (ނުވަތަ ދަންނަގޮތުން ހުއްޓެވެ.) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެންމެހައި فَضْلُ ވަންތަ ވެރިކަންވަނީ ٱلله ގެ އަތްޕުޅުގައި ކަމާއި އެކަލާނގެ އެދިވަޑައިގަންނަވާއަޔަކަށް އެކަލާނގެ ދެއްވާނެކަން އެދިހުން ދަންނަގޮތުން ހުއްޓެވެ. އަދި ٱلله އީ ބޮޑުވެގެންވާ فَضْلُ ވަންތަ ކަމުގެވެރި ކަލާނގެ ކަން ވެސް އެދިހުންދަންނަގޮތުން ހުއްޓެވެ.